

ARTSKYDDSDUTREDNING FÖR FÅGLAR VID FREGATTVÄGEN

Utredning av påverkan på fågelarter och behov av skyddsåtgärder med avseende på artskyddsförordningens bestämmelser

Beställning: Folkhem Trä AB
Framställt av: Ekologigruppen AB
www.ekologigruppen.se
Telefon: 08-525 201 00
Slutversion: 13 januari 2025
Uppdragsansvarig: Aina Pihlgren
Medverkande: Ebba Melin, Ossian Rydebjörk
Intern granskning av rapport: Fingal Gyllang 2024-11-26
Foton: Om inget annat anges: Ossian Rydebjörk
Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB
Internt projektnummer: 10991
Bild på framsidan av häckande björktrast. Fotot är inte relaterat till uppdraget.

**EKOLOGI
GRUPPEN**

Innehåll

Sammanfattning	2
Bakgrund	3
Mål och syfte	4
Avgränsningar	4
Kunskapsunderlag	5
Process vid artskyddsutredningar	7
Lagstiftning för fåglar	8
Miljöbalken	8
Artskyddsförordningen	8
Fåglar inom utredningsområdet	10
Naturvårdsrelevanta fågelarter	10
Icke naturvårdsrelevanta fågelarter	15
Påverkan	16
Detaljplanens påverkan på naturmiljön	16
Detaljplanens påverkan på fåglar	18
Skyddsåtgärder	20
Åtgärder för att undvika att döda fåglar och skada ägg och bon	20
Åtgärder för att uppfylla krav avseende störning av fåglar	20
Detaljerad utredning naturvårdsrelevanta fågelarter	21
Förslag till vidare utredning	28
Referenser	29

Sammanfattning

Om de skyddsåtgärder och försiktighetsmått som föreslås i denna artskyddsutredning genomförs är det Ekologigruppens bedömning att risken är liten för att detaljplanerna ska strida mot bestämmelserna i artskyddsförordningen.

Bakgrund

Ekologigruppen har på uppdrag av Folkhem Trä AB tagit fram denna artskyddsutredning för fåglar i ett detaljplaneområde vid Fregattvägen, Stockholms stad. Artskyddsutredningen omfattar sammanlagt 41 fågelarter varav 14 arter klassificerats som naturvårdsrelevanta.

Mål och syfte

Målet med utredningen är att beskriva och bedöma detaljplanens påverkan på fåglar och i förekommande fall ge generella förslag på skyddsåtgärder för att förhindra negativ påverkan på arternas population. Målet är vidare att uppfylla kunskapskravet i miljöbalken genom att visa hur skyddade arter fåglar beaktas vid genomförande av detaljplanen.

Förslag till skyddsåtgärder

Utredningen visar att planförslagets nuvarande utformning bedöms kunna utlösa förbud enligt 4§ artskyddsförordningen för björktrast, eftersom exploateringen riskerar att medföra påverkan på möjligheten för arten att upprätthålla populationen på en tillfredsställande nivå. För björktrast krävs sannolikt skyddsåtgärder för att förbud enligt artskyddsförordningen inte ska utlösas. Skyddsåtgärderna bedöms rymmas inom planområdet och sammanfattas nedan:

- All avverkning, markarbeten, röjning och schaktning av markvegetation bör genomföras under icke häckningssäsong i syfte att undvika förbudet mot att döda och skada fåglar. Häckningssäsongen infaller i denna del av landet generellt mellan den 15 mars–15 augusti.

Åtgärden gäller för alla i området förekommande fågelarter.

- Plantera 10 nya blommande och bärande träd inom eller intill planområdet.

Förslag till förstärkningsåtgärder

Med utgångspunkt i försiktighetsprincipen rekommenderar Ekologigruppen att förstärkningsåtgärder för biologisk mångfald, kopplat till fåglar, genomförs utöver rekommenderade skyddsåtgärder. Dessa åtgärder bedöms inte vara nödvändiga för att förhindra att planen kommer i konflikt med artskyddsförordningen men vår bedömning är att åtgärderna är viktiga för att gynna de aktuella arterna på sikt och i ett större perspektiv. Förslag till förstärkningsåtgärder gäller för arterna stare, tornseglare och svartvit flugsnappare.

- Bevara i möjligaste mån vuxna träd, buskar och brynmiljöer.
- Spara naturmark och träd i alla skeden.
- Sätt upp fågelholkar anpassade för stare, svartvit flugsnappare och tornseglare.
- Sätt upp byggplank runt byggarbetsplatsen. Utanför detta plank får ingen påverkan på naturmark ske

Bakgrund

Ekologigruppen har på uppdrag av Folkhem Trä AB tagit fram denna artskyddsutredning för fåglar i detaljplaneområde Fregattvägen. Detaljplaneområdet omfattar cirka 0,5 hektar och ligger i Gröndal tätort i Stockholm stad. Läge och avgränsning framgår av figur 1.

Detaljplaneområdet domineras av skogsmark, främst hållmarkstallskog och gammal tallskog, men även ung triviallövskog med visst inslag av ek förekommer.

Artskyddsutredningen är baserad på en naturvärdesinventering och en fågelinventering som Ekologigruppen genomförde under 2023 respektive 2024 (Ekologigruppen 2023, Ekologigruppen 2024). Sökning efter noterade fågelarter i området har även gjorts i databasen Artportalen (ArtDatabanken period 2004-2024). Artskyddsutredningen omfattar sammanlagt 41 fågelarter varav 14 arter klassificerats som naturvårdsrelevanta (faktaruta sida 5). Björktrast, gråkråka, gråsparv, grönfink, svartvit flugsnappare och stare har fortplaningsområden/revir inom inventeringsområdet och omfattas därför av en särskilt detaljerad utredning.

Figur 1. Översiktsskarta över inventeringsområdet. De gula linjerna redovisar den planerade bebyggelsen.

Mål och syfte

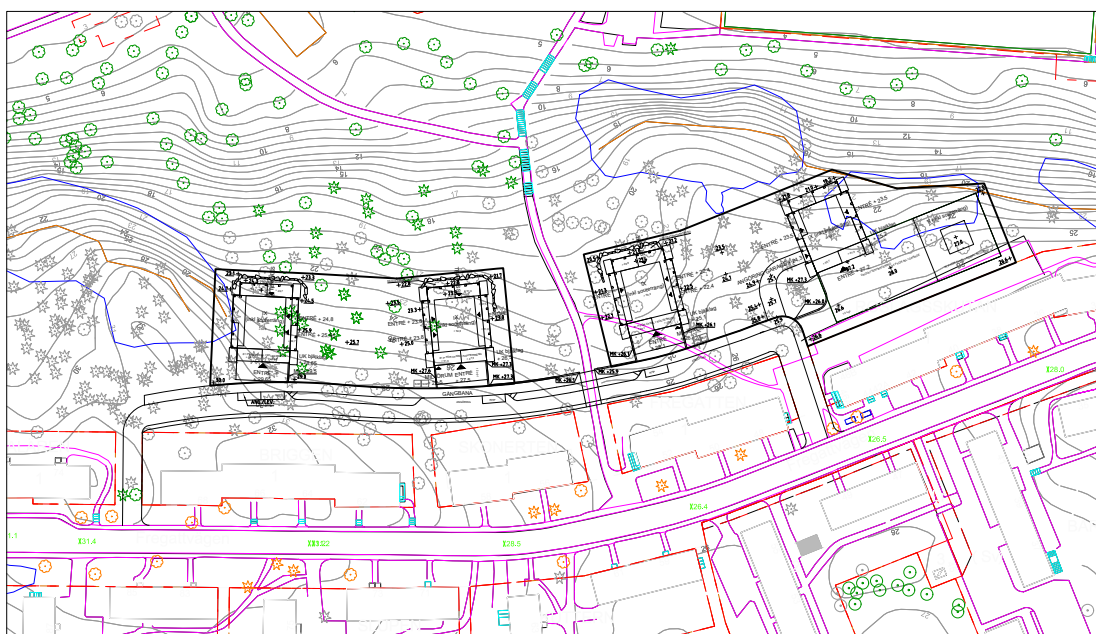
Målet med utredningen är att beskriva och bedöma detaljplanens påverkan på fåglar och i förekommande fall ge generella förslag på skyddsåtgärder för att förhindra negativ påverkan på arternas population. Målet är vidare är uppfylla kunskapskravet i miljöbalken genom att visa hur skyddade arter fåglar beaktas vid genomförande av detaljplanen.

Syftet med utredningen är att undvika negativ påverkan på fåglar samt att, förutsatt att förslagna åtgärder genomförs, planen inte ska strida mot artskyddsförordningen.

Avgränsningar

Geografi

Föreliggande artskyddsutredning omfattar den föreslagna exploaterings påverkan på fåglar utifrån exploaterings omfattning och förläggning i enlighet med förslaget i plankartan (**Fel! Hittar inte referenskälla.**). En artskyddsutredning är direkt kopplad till det detaljplaneförslag som legat till grund för utredningen. Om detaljplaneförslaget förändras finns risk för att också påverkan på skyddade arter förändras. Således kan artskyddsutredningen behöva uppdateras

FREGATTVÄGEN
SITUATIONSPLAN
1:1000 (A4)

Figur 2. Förslag till Situationsplan som omfattar föreslagen fastighetsgräns, nya huskroppar och ny väg inkommet till Ekologigruppen 2024-12-03.

om den geografiska utbredningen av detaljplanen, eller föreslagen placering av byggnader, infrastruktur etc. ändras.

Arter som omfattas

Utredningen avser påverkan på samtliga fågelarter som finns noterade inom inventeringsområdet (Ekologigruppen 2024, samt Artportalen 2004-2024).

De fågelarter vars population bedöms kunna påverkas negativt av detaljplanen, så kallade naturvårdsrelevanta arter (se faktaruta nedan) har omfattats av särskilt noggranna utredningar.

Naturvårdsrelevanta fågelarter innefattar nedanstående kategorier:

Rödlistade arter

Den svenska rödlistan utarbetas av Artdatabanken. Rödlistan uppdateras vart femte år och den senaste rödlistan gavs ut 2020. Rödlistan i sig innebär inget skydd utan anger olika arters risk att dö ut från Sverige. Arterna listas i olika rödlistkategorier beroende på artens status. Det finns sex rödlistningskategorier: (RE) nationellt utdöd, (CR) akut hotad, (EN) starkt hotad, (VU) sårbar, (NT) nära hotad, (DD) kunskapsbrist. Ar-ter utan känd minskning eller negativ påverkan och med tillräckligt stor population klassas som livskraftiga (LC).

Nyligen rödlistade arter

Innefattar arter som nyligen varit rödlistade men som nu stabiliserats på en lägre nivå.

Fågelarter markerade med B i bilaga 1 till artskyddsförordningen

Innefattar vissa av de arter som omfattas av fågeldirektivets bilaga 1. För dessa arter ska respektive medlems-stat upprätta skyddade livsmiljöer.

Fågelarter med liten lokal population

Här innefattas arter som lokalt har en liten population men som inte är rödlistade då de är förhållandevis vanliga i ett nationellt perspektiv.

Fågelarter som uppvisar en negativ trend

Innefattar arter med tydligt negativ trend som är statistiskt säkerställd under en flerårig period, men som inte fångats upp i någon rödlisteklassering.

Föreslagna skyddsåtgärder

I utredningen föreslås skyddsåtgärder som bedöms nödvändiga för att förhindra att planen kommer i konflikt med artskyddsförordningen. Artspecifika åtgärder föreslås för arter som bedöms kunna påverkas. Detaljerade anvisningar för åtgärder ingår inte. I möjligaste mån föreslås lokalisering för åtgärder inom detaljplaneområdet eller inom intilliggande område. Detaljutformning, projektering och exakt lokalisering av skyddsåtgärderna måste ske i det fortsatta planarbetet. Det är önskvärt att skyddsåtgärderna i så stor utsträckning som möjligt framgår av samrådshandlingarna.

Kunskapsunderlag

Kunskapsunderlag som inhämtats för denna artskyddsutredning utgörs av en fågelinventering (Ekologigruppen 2024) och en naturvärdesinventering (NVI), (Ekologigruppen 2023).

Fågelinventeringen genomfördes i enlighet med metod Fåglar, revirkartering, generell metod (Naturvårdsverket 2012) kompletterad med undersökningstyp atlasinventering (Bengtsson, K. & Green, M. 2013) enligt metodik från svensk fågelatlas (BirdLife 2012).

Naturvärdesinventeringen genomfördes enligt vedertagen metodik SIS-standard SS 199000:2014. Som kunskapsunderlag har även använts observationer som rapporterats till Artportalen under perioden (2004-2024).

Osäkerheter kopplade till kunskapsunderlaget

För att genomföra en revirkartering, som med rimlig säkerhet visar hur många revir av varje fågelart som finns inom ett inventeringsområde rekommenderar Naturvårdsverket åtta till tolv besök under samma år (Naturvårdsverket 2012). Naturvårdsverket bedömer dock att det är möjligt att med kvalitet genomföra en inventering med färre besök men det medför en större osäkerhet och risken finns att arter missas (Naturvårdsverket 2010).

Totalt genomfördes åtta besök i området mellan mars och slutet av maj 2024 (Ekologigruppen 2024).

Revirkarteringen har viss grad av osäkerhet, särskilt vad gäller exakt geografisk avgränsning av fortplantningsområden/revir. Ju färre observationer som revirkarteringen bygger på desto större osäkerhet finns vad gäller den geografiska avgränsningen av fortplantningsområdet/reviret. För arter med stora revir som exempelvis gråkråka och många hackspettar kan det trots flera observationer ofta vara svårt att avgränsa reviret. För vissa arter saknas också kunskap om generell revirstorlek varför det är svårt att avgränsa reviren.

Det finns i flera fall en viss osäkerhet avseende fynd från databasen Artportalen eftersom de ofta har en låg lägesnoggrannhet. Det kan leda till att arter som är registrerade utanför inventeringsområdet ändå hör hemma där. Vi bedömer dock sammantaget att aktuell inventering har så god säkerhet att kunskapskravet i miljöbalken uppfylls.

Process vid artskyddsutredningar

Ekologigruppens bedömning av de krav som ställs på processen för artskyddsutredningar är att den behöver innehålla nedanstående moment:

Säkerställa ett noggrant underlagsmaterial

Krav på ett heltäckande kunskapsunderlag har höjts i och med de senaste domarna vilket nästan alltid ställer krav på att inventering av fåglar ska genomföras. Domar år 2021 indikerar att 10-12 inventeringstillfällen kan behövas genomföras i artrik skog i Syd- och Mellansverige under tidig vår till försommar. I vissa fall kan dock en inventering med färre besök ge tillräckligt hög kvalitet även om det medför en större osäkerhet.

Inrikta arbetet på att undvika dispens

För de flesta projekt som påverkar fåglar är det inte möjligt att få dispens eftersom projektet måste vara av "allt överskuggande allmänintresse" för att dispens ska kunna medges. Detta innebär att man måste planera projektet/planen så att dispenskraven inte utlöses.

Bedöm påverkan på skyddade arter

För skyddade arter (bland annat fåglar) ska en påverkansbedömning göras. Bedömningen måste gälla både byggtid och drifttid. Det är förbjudet att döda, skada eller störa skyddade arter.

Genomför skyddsåtgärder

Skyddsåtgärder krävs för att inte avsiktligt döda fågelindivider eller förstöra deras ägg eller bon. Det innebär exempelvis att avverkningar inte får genomföras under fåglarnas häckningstid. Åtgärder krävs vidare om ingrepp i en fågelarts livsmiljö medför en sådan störning att tillfredsställande population av en fågelart inte kan upprätthållas. Detta gäller i huvudsak för sällsynta arter eller arter som har minskande populationer.

Skyddsåtgärder ska generellt vara på plats och fungerande innan projektets genomförande.

Samråd med länsstyrelsen

Enligt Miljöbalken bör ett 12:6 samråd med länsstyrelsen hållas i de fall verksamheten riskerar att ett förbud enligt artskyddsförordningen utlöses. Vid planprocesser kan synpunkter istället erhållas i samband med samråd i planprocessen. Verksamhetsutövaren är alltid ansvarig för att artskyddsförordningen följs.

Lagstiftning för fåglar

Under nedanstående rubriker redogörs för den lagstiftning som direkt, eller indirekt har bärighet på fåglar.

Miljöbalken

Bestämmelserna i miljöbalken syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl (Sveriges riksdag 2022a).

Miljöbalkens hänsynsparagraf

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd är skyldig att skaffa sådan kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet (Sveriges riksdag 2022b).

Artskyddsförordningen

Regelverket kring artskydd regleras i Sverige genom artskyddsförordningen. Detta är en nationell lagstiftning som införlivar EU:s art- och habitatdirektiv, samt fågeldirektiv i svensk lagstiftning. Alla svenska fåglar är fridlysta enligt 4 §. Artskyddsförordningen är att se som en precisering av miljöbalkens hänsynsparagraf.

Artskyddsförordningen 4 § från och med oktober 2022

Det är förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningssperiod, om inte störningen saknar betydelse för att:
  - a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
  - b) återupprätta populationen till denna nivå

Förbuden gäller inte jakt efter fåglar. I fråga om sådan jakt finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).

Naturvårdsverket anser att befintlig praxis gällande begreppet ”störning” innefattar försämringar eller förstörelse av fåglars fortplantningsområden (Naturvårdsverket 2022). I lagens mening bör således (enligt Naturvårdsverket) en sådan påverkan, som exempelvis ny bebyggelse utgör, tolkas in i förbudet mot störning i de fall störningen riskerar att förhindra att artens populationsnivå fortsatt kan bibehållas på en tillfredställande nivå.

Ekologigruppen bedömer att fågelarter som i denna rapport klassificeras som naturvårdsrelevanta oftast utgör sådana arter där hänsyn behöver tas för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredställande nivå. Naturvårdsrelevanta arter omfattar följande kategorier:

- rödlistade arter (eller arter som nyligen varit rödlistade)
- arter markerade med B i artskyddsförordningen
- arter som uppvisar en negativ trend
- arter som har en liten lokal, regional eller nationell population

Se även faktaruta.

Förbud mot att döda fåglar och att förstöra ägg och bon

Enligt Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt döda alla vilt förekommande fågelarter samt att förstöra deras ägg och bon (se faktaruta).

Förbud mot populationspåverkande störning

Enligt artskyddsförordningen att det är förbjudet att avsiktligt störa vilda fåglar om inte störningen saknar betydelse för att upprätthålla populationen av arten på en tillfredställande nivå eller att återupprätta populationen till en tillfredställande nivå (se faktaruta). Om en sådan negativ påverkan kan förutses, kan i många fall verk samma skyddsåtgärder genomföras så att kontinuerlig ekologisk funktion upprätthålls och populationen därmed inte riskerar att minska. De åtgärder som kan vara aktuella är olika former av preventiva eller förbättrande åtgärder som är avsedda att begränsa eller helt motverka de negativa effekterna av en verksamhet eller åtgärd. Exempelvis kan en sådan åtgärd bestå av att skapa nya livsmiljöer eller höja kvaliteten på, eller i anslutning till, det aktuella utredningsområdet. Vid bedömningarna av påverkan på fågelarter som görs i denna artskyddsutredning har vi värderat den påverkan som uppstår genom att bebyggelsen i detaljplaneområdet förändrar områdets natur så att den långsiktigt inte längre ger samma förutsättningar för fåglarnas födosök och häckning som innan exploateringen.

Fåglar inom utredningsområdet

Genomförda inventeringar och insamlade data visar att det finns 41 fågelarter noterade under häckningstid inom inventeringsområdet (Ekologigruppen 2024 och ArtDatabanken, period 2004-2024). Samtliga arter som observerats bedömdes i enlighet med försiktighetsprincipen häcka inom utredningsområdet eller utnyttja området för födosök.

Naturvårdsrelevanta fågelarter

Av de fågelarter som noterats inom inventeringsområdet är 14 arter så kallade naturvårdsrelevanta arter (Tabell 1). Elva av dessa är rödlistade och ytterligare tre av arterna är ovanliga i regionen eller har en negativ trend. För sex av de naturvårdsrelevanta arterna är bedömningen att de har revir i inventeringsområdet, fyra av dessa arter (björktrast, gråkråka, stare och svartvit flugsnappare) har revir inom detaljplaneområdet (Figur 3 och Figur 4).

Björktrast (NT) har två revir som delvis ingår i detaljplaneområdet. Gråkråka (NT) har ett revir där planområdet ingår. Stare (VU) har konstaterats häcka och har en boplatz strax norr om planområdet och en mindre del av reviret ingår i planområdet. Svartvit flugsnappare (NT) har ett revir med konstaterad häckning och ett revir med trolig häckning inom planområdet.

Fiskmås (NT), gråtrut (NT) och östersjötrut (VU) har endast observerats och häckar troligen på hustak utanför planområdet (Figur 5). Gråsparv (LC) har tre revir utanför planområdet. Grönfink har ett revir öster om planområdet. Äldre spår av gröngöling (LC) finns norr och väster om planområdet. Skratmås (NT) har noterats som förbiflygande och häckar inte inom planområdet.

Ytterligare fem naturvårdsrelevanta fågelarter finns noterade från det inventerade området som enligt databasen Artportalen (sökning mellan 2004–2024) Tabell 2.

Tabell 1. Tabellen redovisar de naturvårdsrelevanta fågelarter som påträffats inom inventeringsområdet. De arter som är påträffade inom detaljplaneområdet är markerade med **fet stil**. ASF=Artskyddsförordningen. RK=Rödlistekategorier; NT=nära hotad, EN=starkt hotad.

Art	RK	Förekomst/ Häckningsstatus	Datum
Björktrast	NT	Två revir med trolig häckning förekommer inom planområdet. Ett par björktrastar har konstaterats häcka strax utanför inventeringsområdet men reviret sträcker sig in i inventeringsområdet. Utöver detta finns fem permanenta revir där häckning inte har konstaterats men det är troligt att dessa häckar inom eller strax utanför inventeringsområdet.	27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5
Fiskmås	NT	Tre par fiskmåsar har noterats i och omkring inventeringsområdet. Det är troligt att paren häckar på något av de omkringliggande hustaken utanför planområdet.	27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5
Gråkråka	NT	Ett par med permanent revir har noterats i inventeringsområdet. Det är troligt att paret	13/3, 27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5

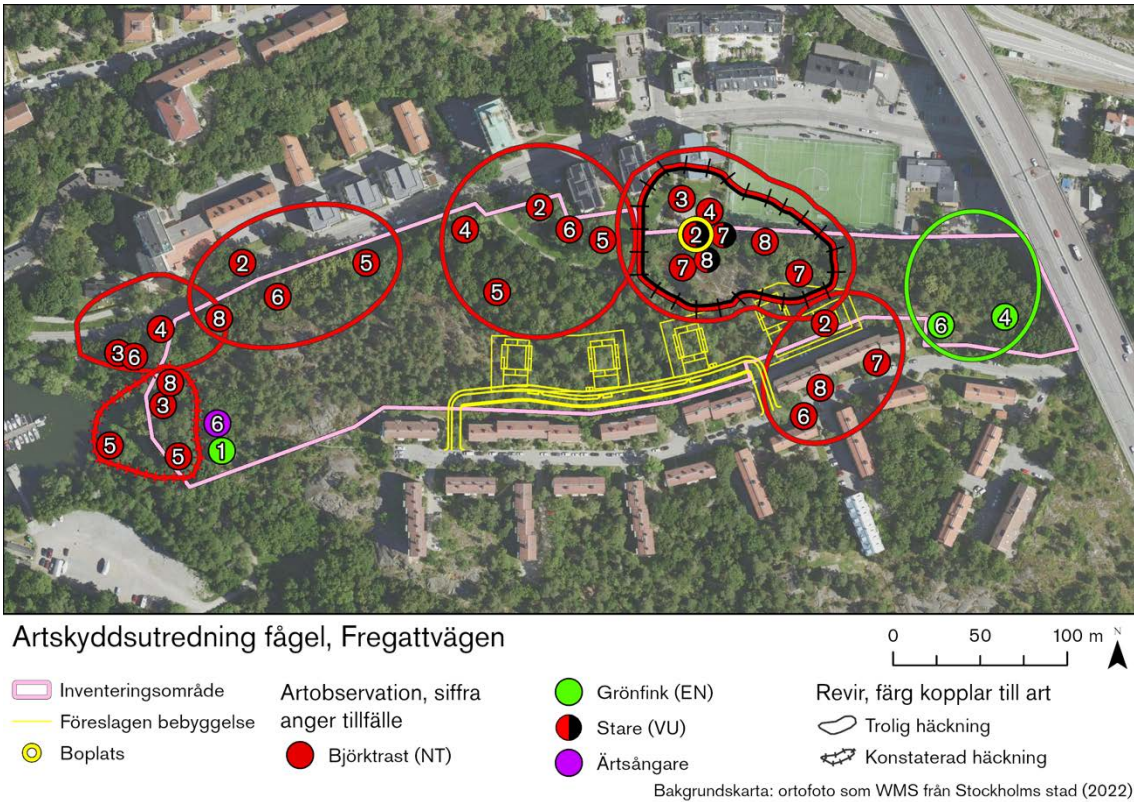

Art	RK	Förekomst/ Häckningsstatus	Datum
		häckade inom eller intill inventeringsområdet 2024. Planområdet ingår i reviret.	
Gråsparv	LC	Tre par gråsparvar har noterats med permanenta revir strax utanför inventeringsområdet. Det är troligt att dessa häckar under tegelpannorna på något av de omkringliggande husen. Alla tre revir är utanför planområdet	27/3, 9/5
Gråtrut	NT	Tre gråtrutar har observerats i häcktid och i lämplig biotop. Det är troligt att arten häckar på någon av hustaken utanför planområdet.	27/3, 19/4, 9/5
Grönfink	EN	Ett par med permanent revir har noterats inom inventeringsområdet. Det är troligt att arten häckade inom eller intill inventeringsområdet 2024. Reviret ligger utanför planområdet.	13/3, 19/4, 9/5
Gröngöling	LC	Äldre spår efter gröngöling. Arten påträffades aldrig inom inventeringsområdet vid inventeringen. Däremot finns arten rapporterad från området under 2024. Det är möjligt att planområdet ingår i ett större revir eller födosökningsområde för gröngöling.	13/3
Skrattmå	NT	Sju ex noterades flyga förbi inventeringsområdet. Ekologigruppens bedömning är att arten inte häckade inom inventeringsområdet eller planområdet 2024.	27/3, 29/4
Stare	VU	Ett par stare har konstaterats häcka inom inventeringsområdet 2024. En mindre del av reviret ingår i planområdet.	27/3, 16/5, 27/5
Svartvit flugsnappare	NT	Två par med permanenta revir har påträffats inom och intill planområdet, ena paret konstaterades häcka medan det andra troligen häckade inom reviret. Båda reviren ingår i planområdet.	9/5, 16/5, 27/5
Sädesärla	LC	Sädesärla har observerats i häckningstid och i lämplig biotop, inom inventeringsområdet. Det är möjligt att arten häckade i inventeringsområdet eller strax utanför 2024.	9/5
Tornseglare	EN	Tornseglare har observerats födosökande i luftutrymmet ovanför inventeringsområdet. Troligen häckar de i någon av de omkringliggande husen utanför planområdet.	16/5, 27/5
Ärtsångare	NT	Ärtsångare hördes sjunga vid ett tillfälle. Det är möjligt att arten häckar inom eller intill inventeringsområdet, men utanför planområdet.	9/5
Östersjötrut	VU	Två par har observerats inom inventeringsområdet. Det är möjligt att paren häckar på någon av de omkringliggande hustaken utanför planområdet.	27/5

Tabell 2. Tabellen visar arter registrerade på databasen Artportalen under åren 2004–2024. ASF=Artskyddsförordningen. 4
§=skydd i ASF. FD=Arten är listad i fågeldirektivets bilaga 1. RK=Rödlistekategorier; NT=nära hotad.

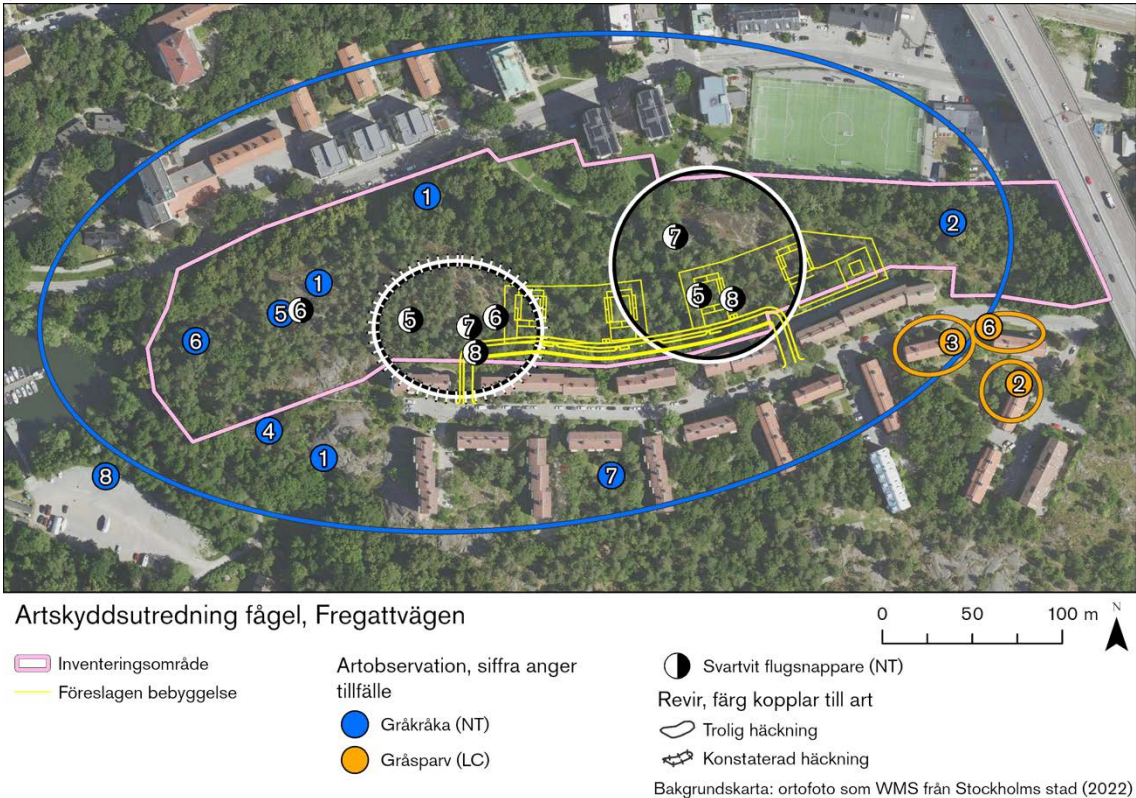
Art	RK	Förekomst/Häckningsstatus	Datum
Duvhök	NT	Tio observationer av arten under fem år finns rapporterade på Artportalen. Ekologigruppens bedömning är att inventeringsområdet utgör en del av artens revir, men någon häckning kunde inte konstateras inom inventeringsområdet 2024. Inventeringsområdet bedöms utgöra en lämplig miljö både för häckning och födosökning.	2016, 2019, 2020, 2021, 2023
Entita	NT	Arten är rapporterad med dålig noggrannhet (över 1800 meters osäkerhet) vilket gör att den inte kan knytas till inventeringsområdet. Planområdet utgörs inte av lämplig livsmiljö för arten.	2020
Grönsångare	NT	Arten är rapporterad med dålig noggrannhet (över 1800 meters osäkerhet) vilket gör att den inte kan knytas till inventeringsområdet. Planområdet utgörs inte av lämplig livsmiljö för arten.	2012, 2013, 2020
Mindre hackspett	NT	Arten är rapporterad i häckningstid, när den trummade vid Fregattvägen. Ekologigruppens bedömning är att inventeringsområdet skulle kunna utgöra en del av artens revir, eftersom det bedöms finnas lämpliga häckningsmiljöer, men ingen häckning har kunnat upptäckas inom inventeringsområdet 2024.	2012, 2020, 2021
Spillkråka	NT/FD	Arten är rapporterad med dålig noggrannhet (över 1800 meters osäkerhet) vilket gör att den inte kan knytas till inventeringsområdet. Men inventeringsområdet utgör lämplig livsmiljö för arten.	2022

I kartorna nedan (Figur 3. Observationer och revir för björktrast^{NT}, grönfink^{EN}, stare^{VU} och ärtsångare^{NT}. En boplats för stare finns utmarkerad. På kartan markeras observationerna som punkter nummerade efter vilket fältbesök under fågelinventeringen 2024 som observationen gjordes. -5) visas var de naturvårdsrelevanta arterna observerades i förhållande till planerad bebyggelse.

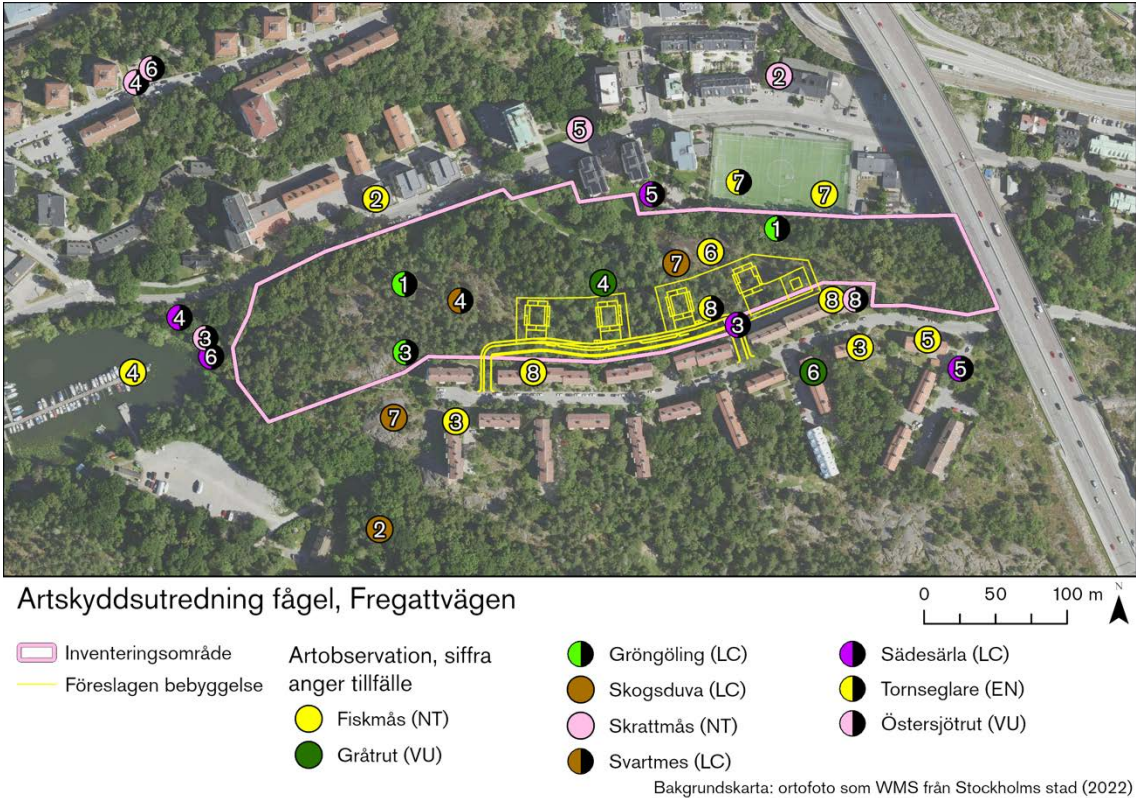

Figur 3. Observationer och revir för björktrast^{NT}, grönfink^{EN}, stare^{VU} och ärtsångare^{NT}. En boplats för stare finns utmarkerad. På kartan markeras observationerna som punkter nummerade efter vilket fältbesök under fågelinventeringen 2024 som observationen gjordes.

Figur 4. Observationer och revir för gråkråka^{NT}, gråsparv^{EN} och svartvit flugsnappare^{NT}. På kartan markeras observationerna som punkter numrerade efter vilket fältbesök under fågelinventeringen 2024 som observationen gjordes.

Figur 5. Observationer av naturvårdserlevanta arter som inte bedöms häcka inom planområdet 2024. På kartan markeras observationerna som punkter numrerade efter vilket fältbesök under fågelinventeringen 2024 som observationen gjordes.

Icke naturvårdsrelevanta fågelarter

I tabell 3 redovisas de icke naturvårdsrelevanta arter som noterats i inventeringsområdet (Ekologigruppen 2024, Artportalen sökperiod 2004-2024). För dessa arter bedöms att detaljplanen inte riskerar att förhindra möjligheten att upprätthålla populationen av arten på en tillfredställande nivå. Dessa arter utreds därför inte närmare i denna artskyddsutredning.

Tabell 3. Tabellen redovisar de icke naturvårdsrelevanta fågelarter som noterats i inventeringsområdet. I tabellen görs även en bedömning av häckstatus samt uppskattning av antalet par.

Svenskt namn	Aktivitet	Bedömd häckstatus enligt svensk fågelatlas	Uppskattat antal par	Datum
Blåmes	Permanent revir	Trolig häckning	5 par	13/3, 27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5
Bofink	Permanent revir	Trolig häckning	1 par	13/3, 9/4, 29/4, 9/5
Domherre	Obs i häcktid, lämplig biotop	Möjlig häckning	1 ex	13/3
Gräsand	Obs i häcktid, lämplig biotop	Möjlig häckning	1 par	29/4
Grönsiska	Obs i häcktid, lämplig biotop	Möjlig häckning	3 ex	19/4, 29/4
Gärdsmyg	Obs i häcktid, lämplig biotop	Möjlig häckning	1 par	13/3, 27/3
Kaja	Obs i häcktid, lämplig biotop	Möjlig häckning	3 ex	27/3
Koltrast	Permanent revir	Trolig häckning	4 par	13/3, 27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5
Korp	Obs i häcktid, lämplig biotop	Möjlig häckning	1ex	27/3
Lövsångare	Spel/sång	Möjlig häckning	1 ex	27/5
Nötskrika	Permanent revir	Trolig häckning	2 par	13/3, 27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5
Nötväcka	Permanent revir	Trolig häckning	1 par	27/3, 9/4, 19/4, 16/5
Ringduva	Bobygge	Konstaterad häckning	2 par	13/3, 27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5
Rödhake	Permanent revir	Trolig häckning	2 par	13/3, 27/3, 9/4, 9/5, 16/5, 27/5
Rödstjärt	Permanent revir	Trolig häckning	1 par	9/5 16/5, 27/5
Sidensvans	Förbiflygande	Ej häckning	25 ex	27/3

Svenskt namn	Aktivitet	Bedömd häckstatus enligt svensk fågelatlas	Uppskattat antal par	Datum
Skata	Besöker bebott bo	Konstaterad häckning	2 par	13/3, 27/3, 9/4, 19/4, 9/5, 16/5, 27/5
Skogsduva	Permanent revir	Trolig häckning	1 par	27/3, 16/5
Steglits	Permanent revir	Trolig häckning	3 par	13/3, 27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5
Stenknäck	Permanent revir	Trolig häckning	2 par	13/3, 27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5
Större hackspett	Permanent revir	Trolig häckning	2 par	27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5
Svarthätta	Spel/sång	Möjlig häckning	1 ex	9/5
Svartmes	Spel/sång	Möjlig häckning	4 ex	19/4
Talgoxe	Spel/sång	Trolig häckning	5 par	13/3, 27/3, 9/4, 19/4, 29/4, 9/5, 16/5, 27/5
Tamduva	Stationär	Möjlig häckning	3 par	13/3, 9/4, 29/4, 9/5
Trana	Förbiflygande	Ej häckning	5 ex	27/3
Trädkrypare	Spel/sång	Möjlig häckning	1 ex	29/4

Påverkan

Detaljplanens påverkan på naturmiljön

Ett områdes naturvärden har generellt stor betydelse för huruvida olika fågelarter kan utnyttja det som livsmiljö. Områden med höga naturvärden har oftast störst möjlighet att hysa täta populationer av arter med stora krav på sin livsmiljö. Inom detaljplaneområdet planeras för bostadsbebyggelse samt anläggande av nya hårdgjorda ytor. Byggnadernas lägen framgår av situationsplanen (**Fel! Hittar inte referenskälla.**).

Vid naturvärdesinventeringen som gjordes i området 2023 (Ekologigruppen 2023) identifierades ett naturvärdesobjekt med höga naturvärden (naturvärdesklass 2), ett naturvärdesobjekt med påtagligt naturvärde (naturvärdesklass 3) och två naturvärdesobjekt med visst naturvärde (naturvärdesklass 4). För information om naturvärdesklasser se nästa sida.

I samband med bebyggelse av detaljplaneområdet kommer delar av ett objekt med högt naturvärde (klass 2) och två objekt med visst naturvärde (klass 4) att tas i anspråk (Figur 6). Objekt 1 utgörs av hållmarkstallskog och tallskog samt ett litet parti ekskog. Objekt 2 utgörs av ung lövskog med inslag av ek och fågelbär och objekt 3 utgörs av ung asp med inslag av tall och björk samt öppna berghällar.

Flera gamla tallar, två särskilt skyddsvärda tallar och en särskilt skyddsvärd ek förekommer inom planområdet. Flera gamla tallar kommer att tas ner i samband med bebyggelsen. En särskilt skyddsvärd tall och en särskilt skyddsvärd ek med flera bohål kommer inte heller att kunna bevaras (Figur 2).

För närmare beskrivning av påverkan på områden med värdefull natur hänvisas till naturvärdesinventeringen (Ekologigruppen 2023).

Naturvärdesklasser

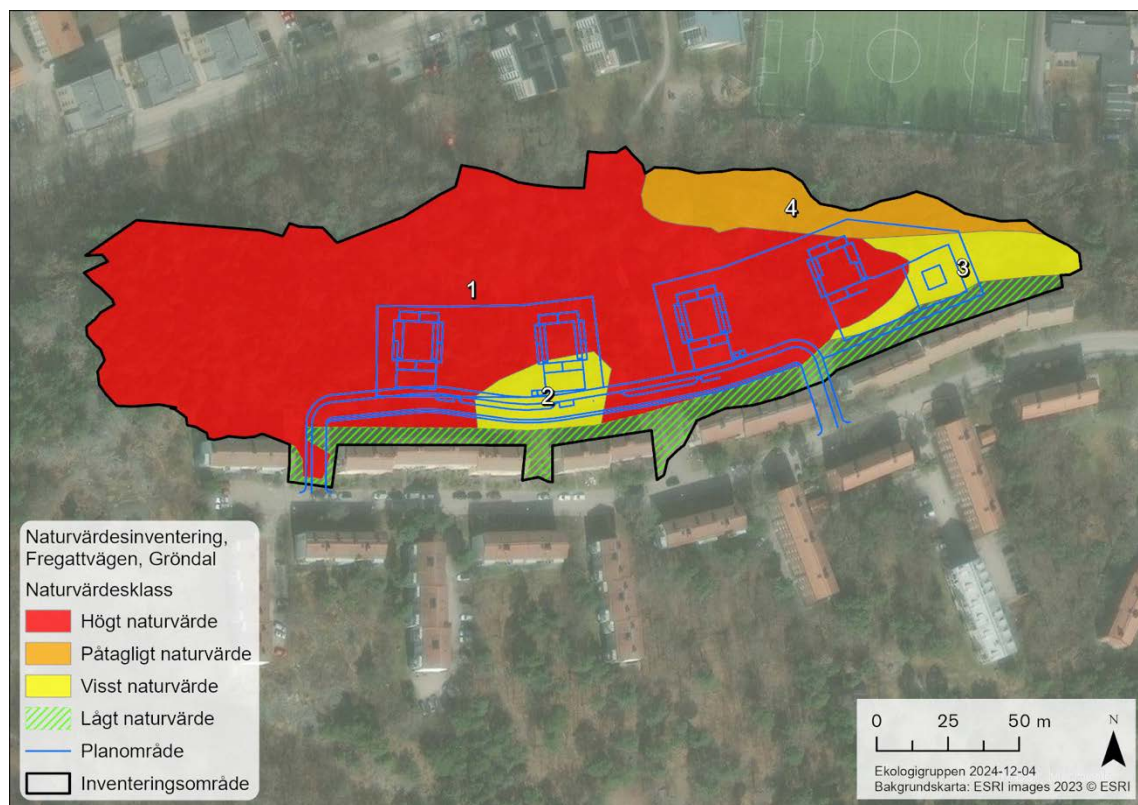
Följande naturvärdesklasser finns i SIS standard 199000:2014.

Högsta naturvärde, naturvärdesklass 1. Störst positiv betydelse för biologisk mångfald

Högt naturvärde, naturvärdesklass 2. Stor positiv betydelse för biologisk mångfald.

Påtagligt naturvärde, naturvärdesklass 3. Påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald.

Visst naturvärde, naturvärdesklass 4. Viss betydelse för biologisk mångfald.

Figur 6. Naturvärdesobjekt som identifierades vid Ekologigruppens naturvärdesinventering 2023 i förhållande till planområdet.

Figur 7. Tallskog i naturvärdesobjekt 1 med högt naturvärde – klass 2.

Detaljplanens påverkan på fåglar

Nedan görs först en bedömning av den påverkan på fågelarter som den planerade bebyggelsen inom detaljplaneområdet bedöms innebära. Därefter följer förslag på skyddsåtgärder som bedöms nödvändiga för att detaljplanen inte ska komma i konflikt med artskyddsförordningen.

När det gäller de fyra naturvårdsrelevanta arterna björktrast, gråkråka, stare och svartvit flugsnappare (som har revir inom eller i kanten av planområdet) är det Ekologigruppens bedömning att dessa arter generellt omfattas av förbudet mot att skada eller avsiktligt störa fåglar så att det finns en risk att en arts population inte längre kan upprätthållas på en tillfredsställande nivå. För dessa arter har därför en noggrann utredning gjorts vilken redovisas under rubrik ”Detaljerad utredning av naturvårdsrelevanta fågelarter” samt nedan i tabell 4. Utredningen beskriver påverkan på de enskilda arterna, information om arternas miljökrav samt generella förslag till nödvändiga skyddsåtgärder.

Svenskt namn, rödlistekategori	Motivering till bedömning av risk för påverkan	Risk för störning som påverkar lokal population
Björktrast NT	Två revir av björktrast överlappar med planområdet. Dessa bedöms riskera påverkas negativt då delar av	Ja.

Svenskt namn, rödlistekategori	Motivering till bedömning av risk för påverkan	Risk för störning som påverkar lokal population
	parens livsmiljö tas i anspråk vid detaljplanens genomförande.	
Gråkråka NT	Ett par med permanent revir har noterats i inventeringsområdet. Gråkråka är en art som gärna födosöker och häckar i närheten av människan. Eftersom planområdet endast tar i anspråk en mindre del av artens revir, samt att det finns stora arealer med lämpliga häckningsplatser kvar efter detaljplanens genomförande, bedöms paret inte påverkas av detaljplanens genomförande.	Nej.
Stare VU	Ett par stare har konstaterats häcka norr om planområdet 2024. Planområdet överlappar mycket lite med den ungefärliga avgränsningen för staren revir. Paret bedöms inte riskera påverkas eftersom planområdet inte utgör lämplig livsmiljö för staren. Staren häckar i brynet med lövträd utanför planområdet, samt födosöker på öppna gräsmarker i närområdet, medan själva planområdet domineras av barrskog som paret inte nyttjar.	Nej.
Svartvit flugsnappare NT	Ett par med konstaterad häckning och ett par med trolig häckning har revir som överlappar med planområdet. Trots detta bedöms populationen inte riskera att påverkas av detaljplanens genomförande, eftersom arten har en stor lokal population som ökar (ökning med 28% senaste 10 åren). Arten har dessutom låga krav på sina livsmiljöer.	Nej.

Tabell 4 Tabellen redovisar de naturvårdsrelevanta arter som har revir i planområdet och i vilken utsträckning dessa arter bedöms bli påverkade av exploateringen genom att arterna löper risk att störas om inte åtgärder vidtas.

Bedömning av påverkan

Under själva byggtiden innebär aktiviteterna i området en mycket påtaglig men tidsbegränsad störning för fåglarna. Buller och ständig mänsklig närvaro innebär sannolikt att en del av fåglarna inte kommer att häcka under den period som byggaktiviteterna pågår. Åtminstone för mer allmänt förekommande arter kan man dock förutsäga att de återkommer till området efter byggperioden, i den utsträckning området då fortsatt erbjuder lämpliga miljöer för arterna.

Ekologigruppen uppfattar att denna tillfälliga störning är av liten betydelse för arternas lokala populationer på några års sikt och därmed inte riskerar att utlösa förbud enligt artskyddsförordningen.

Osäkerheter i bedömningen

Trots noggranna inventeringar finns det vissa generella osäkerheter vid bedömningen av en exploaterings påverkan på de arter som omfattas av en artskyddsutredning. Nedan presenteras de osäkerheter som bedöms relevanta i denna utredning.

En generell svårighet när det gäller bedömningen av risk för påverkan på en fågelart är bedömningen av storleken på artens lokala population och ifall denna har en tillfredställande nivå (se avsnitt om lagstiftning, sidan 8). Den lokala populationen ska utgå från att en population är isolerad genetiskt och/eller geografiskt. För många arter är avgränsning av, och därmed bedömning av storleken på den lokala populationen, mycket svårbedömd. Den lokala populationen antas i denna utredning schablonmässigt motsvara populationen i Stockholms län när det gäller kortflyttande arter och stannfåglar. När det gäller långflyttande arter används hela Sverige som schablon.

Den nuvarande lagstiftningen avseende fåglar är förhållandevis ny och började gälla 2022-10-01 (se avsnitt om lagstiftning, sidan 8). Det finns fortfarande en viss osäkerhet i hur begrepp som störning och tillfredsställande population ska tolkas i lagstiftningen. Kommande rättsfall som prövar den nya lagen kommer i framtiden tydligare reda ut dessa begrepp.

Skyddsåtgärder

Under denna rubrik presenteras förslag till skyddsåtgärder i syfte att förhindra att planen kommer i konflikt med artskyddsförordningen. Åtgärdsförslagen baseras på en genomgång av vilka fågelarter som förekommer i området och vilka arter som bedöms riskera att påverkas av detaljplanen (Figur 4). Vi utgår från att åtgärder för ekologisk kontinuitet behöver genomföras i sådan omfattning att åtgärderna helt och hållet uppväger den förväntade negativa påverkan som genomförandet av detaljplanen innebär.

Om de skyddsåtgärder som föreslås i denna artskyddsutredning genomförs är det Ekologigruppens bedömning att risken är liten för att detaljplanerna ska strida mot bestämmelserna i artskyddsförordningen.

Åtgärder för att undvika att döda fåglar och skada ägg och bon

I enlighet med artskyddsförordningen är det förbjudet att döda fåglar och att skada deras ägg och bon (se faktaruta sidan 8). För att inte riskera att utlösa detta förbud bör inte avverkning av träd och buskar, röjning och schaktning av växtlighet ske under fåglarnas häckningsperiod. Häckningstiden för fågelarter som förekommer i detaljplaneområdet infaller generellt mellan 15 mars och 15 augusti. Denna åtgärd gäller för samtliga inom området häckande fågelarter det vill säga inte bara de arter som är naturvårdsrelevanta.

Åtgärder för att uppfylla krav avseende störning av fåglar

I enlighet med artskyddsförordningen är det förbjudet att skada eller avsiktligt störa fåglar så att det finns en risk att en arts population inte längre kan upprätthållas på en tillfredsställande nivå (se faktaruta sidan 8). För att uppfylla kravet behöver skyddsåtgärder genomföras så att planen inte förorsakar en sådan störning.

Till skillnad mot tidigare skrivningar i artskyddsförordningen finns det efter 2022-10-01 inte längre ett strikt skydd mot att skada fåglars fortplantningsområden. Fortplantningsområden och viloplatser bedöms dock ändå vara skyddade i de fall det bedöms att populationen av en fågelart inte kan upprätthållas på en tillfredställande nivå om den planerade exploateringen genomförs (SFS 2022:928, ASF 2007:845).

För övrigt förekommande fågelarter, det vill säga sådana arter som inte är naturvårdsrelevanta (Tabell 3) föreslås inga skyddsåtgärder utöver åtgärder för att undvika att döda fåglar eller skada deras ägg eller bon. Arterna kan ändå, i vissa fall, gynnas av de åtgärder som genomförs för andra arter.

Detaljerad utredning av naturvårdsrelevanta fågelarter

Detta avsnitt inleds med en kortare beskrivning av de naturvårdsrelevanta arter som bedöms kunna ha revir eller häcka inom planområdet och vars population bedöms riskera att påverkas av föreslagen detaljplan. Beskrivningen omfattar arternas ekologi, status/trend och förekomst i detaljplaneområdet. Under status och trend motiveras varför en art har bedömts vara naturvårdsrelevant (se faktaruta sidan 6).

Utifrån slutsatserna kring detaljplanens påverkan anges vilka skyddsåtgärder som bedöms vara nödvändiga för att upprätthålla en tillfredsställande population. Åtgärderna beskrivs utifrån målsättningen att de ska leda till förbättrade förutsättningar för arten i så pass stor utsträckning att förbättringen med god marginal väger upp detaljplanens förväntade negativa påverkan.

Information om arternas ekologi har inhämtats från Artfakta (ArtDatabanken 2024), om status och trender från Sveriges fåglar (Wirdheim 2023), Övervakning av fåglarnas populationsutveckling (Green m. fl. 2023) och från Rödlistan 2020. Information om fågelarters förekomst i inventeringsområdet har inhämtats från databasen Artportalen (sökning 2000–2024)

De naturvårdsrelevanta fågelarter som noterats med häckningskriterium inom eller intill planområdet är björktrast^{NT}, gråkråka^{NT} stare^{VU} och svartvit flugsnappare^{NT}. För dessa arter har en detaljerad utredning bedömts nödvändig för att avgöra om skyddsåtgärder behövs för att förhindra att planen hamnar i konflikt med artskyddsförordningen.

Björktrast^{NT}

Förekomst i detaljplaneområdet

Två revir med trolig häckning av björktrast noterades inom planområdet (

Svenskt namn, rödlistekategori	Motivering till bedömning av risk för påverkan	Risk för störning som påverkar lokal population
Björktrast NT	Två revir av björktrast överlappar med planområdet. Dessa bedöms riskera påverkas negativt då delar av parens livsmiljö tas i anspråk vid detaljplanens genomförande.	Ja.

Svenskt namn, rödlistekategori	Motivering till bedömning av risk för påverkan	Risk för störning som påverkar lokal population
Gråkråka NT	Ett par med permanent revir har noterats i inventeringsområdet. Gråkråka är en art som gärna födosöker och häckar i närheten av människan. Eftersom planområdet endast tar i anspråk en mindre del av artens revir, samt att det finns stora arealer med lämpliga häckningsplatser kvar efter detaljplanens genomförande, bedöms paret inte påverkas av detaljplanens genomförande.	Nej.
Stare VU	Ett par stare har konstaterats häcka norr om planområdet 2024. Planområdet överlappar mycket lite med den ungefärliga avgränsningen för starens revir. Paret bedöms inte riskera påverkas eftersom planområdet inte utgör lämplig livsmiljö för staren. Staren häckar i brynet med lövträd utanför planområdet, samt födosöker på öppna gräsmarker i närområdet, medan själva planområdet domineras av barrskog som paret inte nyttjar.	Nej.
Svartvit flugsnappare NT	Ett par med konstaterad häckning och ett par med trolig häckning har revir som överlappar med planområdet. Trots detta bedöms populationen inte riskera att påverkas av detaljplanens genomförande, eftersom arten har en stor lokal population som ökar (ökning med 28% senaste 10 åren). Arten har dessutom låga krav på sina livsmiljöer.	Nej.

Tabell 4, Figur 3. Observationer och revir för björktrast^{NT}, grönfink^{EN}, stare^{VU} och ärtsångare^{NT}. En boplatz för stare finns utmarkerad. På kartan markeras observationerna som punkter numrerade efter vilket fältbesök under fågelinventeringen 2024 som observationen gjordes.). Björktrast sågs vid sju av åtta inventeringstillfällen.

Ekologi

Björktrast häckar i skog, inte sällan i glesa kolonier i anslutning till odlad mark. Arten häckar också i stadsnära områden, i parker och trädgårdar. Daggmaskrika gräsytor och åkermark fungerar som viktiga födosöksmiljöer men arten är allätare och äter också bär och insekter. Den har i närheten av städer ofta sin boplatz i anslutning till mänsklig bebyggelse där den får visst skydd från predatorer, jämfört med i skog. I stockholmstrakten är björktrast ofta mer vanlig i städer än på landsbygden.

Status/trend

Björktrast, som var ny på rödlistan 2020, är rödlistad i kategori Nära hotad (NT). Populationen har nationellt minskat med 52 % åren 2003-2022 och med 30 % åren 2013-2022 (Wirdheim och Green, 2023). I Stockholms län har arten minskat med 75 % under perioden 1998-2023 (Green, 2024). Arten är dock fortfarande en vanlig art i Stockholms län.

Bedömning av exploaterings påverkan

De två par björktrastar som delvis har revir inom planområdet kommer sannolikt att påverkas av detaljplanen eftersom delar av livsmiljön tas i anspråk. Inom planområdet förekommer främst talldominerad skog, vilket inte är den typiska miljön som björktrasten föredrar. Däremot förekommer lövträd och brynmiljöer i kanterna, vilka mer uppskattas av björktrasten. Därför är

det endast en mindre del av planområdet som bedöms vara lämpliga för björktrasten. Det är svårt att säkert bedöma om detaljplanen kommer att ha någon negativ påverkan på den lokala populationen av björktrast. Arealen lämpliga biotoper kommer dock att minska och för att säkerställa att exploateringen inte medför någon negativ påverkan på populationen av björktrast rekommenderar Ekologigruppen att skyddsåtgärder genomförs.

Figur 8. Björktrast bedömdes häcka med två par i utredningsområdet 2024. Arten är rödlistad och har minskat med 75 % i Stockholms län åren 1998-2023.

Förslag på skyddsåtgärder

Det är viktigt att det även efter exploateringen finns en kontinuitet av fullvuxna träd i området så att det finns lämpliga boplatser för björktrast. Spara därför vuxna träd i planområdet, särskilt blommande och bärande buskar och träd i brynen är viktiga för björktrast.

För att därutöver bibehålla eller öka förutsättningarna för födosök för björktrast rekommenderas plantering av bärande träd, exempelvis rönn, oxel eller körsbär vilka kan utgöra födokälla för björktrast.

Om åtgärder enligt ovan genomförs och under förutsättning att omfattningen på den föreslagna exploateringen inte utökas i relation till karta över föreslagen bebyggelseutveckling (**Fel! Hittar inte referenskölla.**) bedöms den lokala populationen av björktrast inte påverkas.

Gråkråka^{NT}

Förekomst i detaljplaneområdet

Gråkråka noterades vid alla åtta fältbesök. Planområdet bedöms utgöra en mindre del av ett större revir vilket sannolikt sträcker sig långt utanför både plan- och inventeringsområde (Figur 4).

Ekologi

Gråkråka, det vill säga den underart av kråka som lever i Sverige, häckar i skogsmark, ofta i anslutning till odlad mark, i parker och trädgårdar liksom i olika urbana områden. Kråka är allätare och födosöker gärna nära mänsklig bebyggelse. Avgörande för att arten ska lyckas med sin häckning är att den också har tillgång till en ostörd skogsdunge för placering av själva boet.

Status/trend

Gråkråka är en i regionen allmän art som är ny på rödlistan sedan 2020 på grund av en nationellt minskande trend. Under de senaste 18 åren har minskningen för arten uppgått till nästan 25 %. Kråka är rödlistad i kategorin Nära hotad (NT). Det är oklart vilka faktorer som ligger bakom kråkans populationsminskning. En teori är att omvandlingen till ett mer effektiviserat jordbruk delvis ligger bakom nedgången. När småbiotoper försvinner blir födotillgången i form av småfåglar och smådjur lägre. Avverkning av gamla och grova träd bedöms också ha påverkat kråka negativt.

Figur 9. Planområdet ingår i ett revir för gråkråka. Arten är rödlistad (NT) och under de senaste 18 åren har minskningen uppgått till nästan 25 %.

Bedömning av exploaterings påverkan

Ett par med permanent revir har noterats i inventeringsområdet. Gråkråka är en art som gärna födosöker och häckar i närheten av människan. Eftersom planområdet endast tar i anspråk en mindre del av artens revir, samt att det finns stora arealer med lämpliga häckningsplatser kvar efter detaljplanens genomförande, bedöms paret inte påverkas av detaljplanens genomförande.

Förslag på skyddsåtgärder

Eftersom paret av gråkråka inte bedöms påverkas negativt av detaljplanens genomförande bedöms inte skyddsåtgärder vara nödvändiga att genomföra.

Stare^{VU}

Förekomst i detaljplaneområdet

Stare observerades tre gånger under inventeringen 2024. Ett par stare har konstaterats häcka och har en boplatz inom inventeringsområdet 2024. Boplatzen ligger utanför detaljplaneområdet och endast en mindre del av reviret ingår i planområdet (Figur 3).

Ekologi

Staren häckar huvudsakligen i anslutning till odlad mark, trädgårdar och parker. Arten är under häckningstid helt beroende av öppna gräsmarker med kortvuxet fältskikt. Den utnyttjar bland annat gräsmattor, vägkanter, nysådda åkrar och liknande för födosök. Boet läggs i befintliga håligheter, till exempel ett gammalt bohål av större hackspett eller gröngöling, i holkar eller under tegelpannor, men kan också häcka i fågelholkar. Arten behöver en ganska varierad fortplantningsområde bestående av gräsmattor, åkrar eller parker. Fortplantningsområdet för arten bedöms dels utgöras av boplatzen (hålträd eller holk), dels av födosöksområdet kring boet. Födosök sker oftast på marken och ibland långt ifrån boplatzen och denna del av fortplantningsområdet är ofta svår att exakt definiera.

Status/trend

Arten är rödlistad som sårbar men är fortfarande tämligen vanligt förekommande i Stockholms stad. Stare är rödlistad som VU-sårbar. Populationen har minskat med 44% under åren 2003-2022 och med 16 % under åren 2013-2022 (Wirdheim & Green 2023). Trenden för stare är fortsatt nedåtgående både i Sverige och övriga Europa (Lunds universitet 2021).

Bedömning av exploaterings påverkan

Ett par stare har konstaterats häcka norr om planområdet 2024. Planområdet överlappar mycket lite med den ungefärliga avgränsningen för staren revir. Paret bedöms inte riskera påverkas eftersom planområdet inte utgör lämplig livsmiljö för staren. Staren häckar i brynet med lövträd utanför planområdet, samt födosöker på öppna gräsmarker i närområdet, medan själva planområdet domineras av barrskog som paret inte nyttjar. Därför bedöms exploateringen inte påverka den lokala populationen av stare.

Åtgärder

Eftersom paret som häckar i närheten av planområdet inte bedöms påverkas negativt av detaljplanens genomförande bedöms inte skyddsåtgärder vara nödvändiga att genomföra. Däremot finns lämpliga förstärkningsåtgärder listade nedan.

Svartvit flugsnappare^{NT}

Förekomst i området

Två par svartvit flugsnappare med revir förekommer inom inventeringsområdet. Den västra delen av planområdet ingår i ett permanent revir med konstaterad häckning och den östra delen av planområdet ingår i ett permanent revir och trolig häckning (Figur 4).

Ekologi

Svartvit flugsnappare häckar i löv- och blandskog, samt i trädgårdar och parker. Arten är hålhäckare och i tätbebyggda områden häckar den gärna i fågelholkar. Svartvit flugsnappare lever främst av insekter, spindlar och fjärilar samt deras larver men under hösten utökas menyn med frukter och bär.

Status/trend

Populationen av svartvit flugsnappare har minskat med knappt 20% de senaste 10 åren och arten är rödlistad som nära hotad (NT).

Bedömning av exploaterings påverkan

Ett par med konstaterad häckning och ett par med trolig häckning har revir som överlappar med planområdet. Trots detta bedöms populationen inte riskera att påverkas av detaljplanens genomförande, eftersom arten har en stor lokal population som ökar (ökning med 28% senaste 10 åren). Arten har dessutom låga krav på sina livsmiljöer.

Förslag på skyddsåtgärder

Eftersom populationen inte bedöms påverkas av detaljplanens genomförande bedöms inte skyddsåtgärder vara nödvändiga att genomföra. Däremot finns lämpliga förstärkningsåtgärder listade nedan.

Sammanställning av föreslagna skyddsåtgärder för fåglar

Förslag på åtgärder som bedöms som nödvändiga i syfte att minimera risk för att detaljplanen kommer i konflikt med artskyddsförordningen sammanfattas enligt följande.

- All avverkning, markarbeten, röjning och schaktning av markvegetation bör genomföras under icke häckningssäsong i syfte att undvika förbudet mot att döda och skada fåglar. Häckningssäsongen infaller i denna del av landet generellt den 15 mars–15 augusti. Obs att åtgärden gäller för alla i området förekommande fågelarter.
- Plantera 10 nya träd, dessa ska vara blommande och bärande, exempelvis oxel, rönn eller körsbär.

Förslag till förstärkningsåtgärder

Med utgångspunkt i försiktighetsprincipen rekommenderar Ekologigruppen att förstärkningsåtgärder för biologisk mångfald, kopplat till fåglar, genomförs utöver rekommenderade skyddsåtgärder.

Dessa åtgärder bedöms inte vara nödvändiga för att förhindra att planen kommer i konflikt med artskyddsförordningen men vår bedömning är att åtgärderna är viktiga för att gynna de aktuella arterna på sikt och i ett större perspektiv. Förstärkningsåtgärderna skulle kunna genomföras som en del av aktuell grönkompensation. Förslag till förstärkningsåtgärder gäller för arterna stare, tornseglare och svartvit flugsnappare.

Stare bedöms gynnas av de skyddsåtgärder som rekommenderas för björktrast. Därutöver rekommenderas att holkar anpassade för stare, tornseglare och svartvit flugsnappare sätts upp.

Nedan listas förslagen till förstärkningsåtgärder:

- Bevara i möjligaste mån vuxna träd, buskar och brynmiljöer.

Artskyddsutredning för fåglar vid Fregattvägen

Slutversion

13 januari 2025

- Spara naturmark och träd i alla skeden.
- Sätt upp holkar för stare, svartvit flugsnappare och tornseglare.
- Sätt upp byggplank runt byggarbetsplatsen. Utanför detta plank får ingen påverkan på naturmark ske.

Förslag till vidare utredning

Om så önskas kan Ekologigruppen vara ekologstöd vid utformning av skyddsåtgärder.

Referenser

Tryckta källor

Bengtsson, K. & Green, M. 2013. Skånes Fågelatlas. SkOF, Vellinge. Skånes fågelatlas-den skånska häckande fågelfaunans utveckling enligt de båda atlasinventeringarna 1974–1984 och 2003–2009.

Ekologigruppen 2023. Naturvärdesinventering vid Fregattvägen, Gröndal.

Ekologigruppen 2024. Fågelinventering Fregattvägen. Fågelinventering enligt metod revirkartering i Gröndal, Stockholms kommun.

Naturvårdsverket 2009. *Handbok 2009:2. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – fridlysning och dispenser*. Stockholm: Naturvårdsverket.

Naturvårdsverket 2010. Manual för uppföljning i skyddade områden – Skyddsvärda fåglar. 2010-12-21. Kapitel förenklad revirkartering.

Naturvårdsverket 2012. Undersökningstyp: Fåglar: Revirkartering, generell metod. Version 1:1: 2012-06-21 (Författare Sören Svensson).

Naturvårdsverket 2022. Yttrande gällande Artskyddsutredningens betänkande SOU 2021:15 Skydd av arter-vårt gemensamma ansvar (M2021/01219). Ärendenummer NV-05619-21

SLU Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala

Wirdheim, A. & Green, M. 2023. Sveriges fåglar 2023. BirdLife Sverige – Sveriges Ornitologiska Förening i samarbete med Svensk Fågeltaxering vid Lunds universitet och med material från Artdatabanken samt fågelstationerna vid Ottenby och Falsterbo.

Svensson, S. Et al., 1999. Svensk fågelatlas. Vår Fågelvärld, supplement nr 31.

Digitala källor

Artdatabanken 2024 Artfakta. Fakta om arter. <https://artfakta.se/artbestamning/> (Hämtad: 2024-11-25)

ASF 2007:845. Artskyddsförordning

Artportalen 2024. Artportalen, rapportsystem för arter. <http://www.artportalen.se> (Hämtad: 2024-11-25)

BirdLife 2012. SOF-Sveriges ornitologiska förening. Häckningskriterier. <http://birdlife.se/atlasinventering/hackningskriterier/>

SFS 2022:928 Svensk författningssamling

Svensk Fågeltaxering. Uttag 1998-2023. <http://www.fageltaxering.lu.se>.

Sveriges Riksdag 2022a. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/miljobalk-1998808_sfs-1998-808/#K8 (Hämtad 2023-10-19).

Sveriges Riksdag 2022b. Hänsynsreglerna. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/miljobalk-1998808_sfs-1998-808/#K2 (Hämtad 2023-10-19.)

Övriga källor

Green, M, 2024. Uttag av data för björktrast i Stockholms län från svensk fågeltaxering.